

Bondia

ESPECIALS
SETEMBRE 2024

DIA de
MERITXELL

 LOCUBSA

Us desitgem un felix
Dia de Meritxell

Caminem junts en la **tradició** i en la **transició energètica.**

© Fotografies de l'Arxiu Nacional d'Andorra

Feliç dia de Meritxell.

SUMARI

8 Entrevista a mossèn Ramon de Canillo: “No ploris, la mare de déu vol un nou santuari per a la nova Andorra

13 Construcció: 50 anys de la primera pedra del nou santuari de Meritxell

14 Protectora de les valls: Meritxell, patrona d'Andorra

16 Campanes: En espera d'interpretar l'Ave sencer

18 Entrevista a Jordi Alcobé, organista de Meritxell: “La basílica mereix un orgue de tubs com déu mana”

22 Exposició: L'incendi, en 15 exvots obra de Boncompte

24 AINA: La importància de la tasca educativa del lleure

26 Consell General a Meritxell: Estimar el país

28 Llegenda: L'aparició de Meritxell

30 Altres marededeu trobades: Trobada d'Urgells

LA VEU DEL POBLE, SA PRESIDENT Ferran Naudi d'Areny-Plandolit GERENT Ricard Vallès ESPECIALS BONDIA DIRECCIÓ Andrés Luengo CAP DE REDACCIÓ Marc Segalés REDACCIÓ Èlia Orts CORRECCIÓ Mercè Aznar MAQUETACIÓ Lúdia Jo, Reinaldo Márquez, Lúdia Boixader FOTOGRAFIA Facundo Santana COMERCIAL I ADMINISTRACIÓ Xavier Farran, Patricia Vilar, Virgínia Yáñez DISTRIBUCIÓ Premsa distribució IMPRESSIÓ Imprintsa. Baixada del Moli, 5. Andorra la Vella. Telèfon: 80 88 88 | www.bondia.ad

Govern d'Andorra

El Govern us convida a participar en els actes de celebració de la Festa de Nostra Senyora de Meritxell

Diumenge 8 de setembre

7 h Obertura del Santuari

7.30 h Missa de l'Aurora

9 h Missa jove animada pels infants i joves d'AINA.

11 h Eucaristia solemne a la Basílica de Meritxell, presidida per l'arquebisbe i copríncep d'Andorra, Joan Enric Vives i Sicília, acompanyat dels sacerdots de les Valls, i cantada pel Cor dels Petits Cantors del Principat d'Andorra. Cant de l'Himne Andorrà i dels Goig i veneració de la Mare de Déu.

La missa serà retransmesa en directe per Ràdio i Televisió d'Andorra.

12 h Ballada de sardanes amb la Cobla La Moreneta i repartiment de coca i moscatell.

18 h Concert popular del Cor dels Petits Cantors d'Andorra

19 h Missa vespertina

24 h Tancament del Santuari

Servei gratuït i continuat d'autobusos entre la carretera general (torrent Pregó) i el Santuari de Meritxell entre les 7 i les 21 hores.

Diumenge 15 de setembre

12 h Concert de Meritxell a l'Auditori Nacional d'Andorra, a Ordino, a càrrec de la JONCA amb col·laboració de l'ONCA, Les nacions musicals del barroc.

SALUTACIONS

+Joan-Enric Vives i Sicília
Arquebisbe d'Urgell i Copríncep d'Andorra

Excm. Sr. Emmanuel Macron
President de la República Francesa i copríncep d'Andorra

Cada any, el 8 de setembre, el Principat d'Andorra es vesteix de festa per honorar la seva patrona, la Mare de Déu de Meritxell. Aquesta data assenyalada és molt més que una jornada de celebració religiosa: és una manifestació viva de la nostra història, tradicions i identitat col·lectiva. Som el que som gràcies a Meritxell, la nostra mare celestial.

La devoció per la Mare de Déu de Meritxell, que es remunta als temps medievals, s'ha transmès de generació en generació simbolitzant la protecció i la condescendència que ha guiat el nostre poble a través dels segles. El Santuari de Meritxell, situat en el cor de les nostres valls, és un lloc sagrat que ens recorda la importància de la fe, la unitat i la perseverança.

Durant aquests dies de festa, els andorrans ens reunim per renovar el nostre compromís amb les arrels que ens defineixen. Les celebracions litúrgiques, el pelegrinatge, la sessió tradicional del Consell General, les sardanes, el concert i les trobades familiars converteixen aquest esdeveniment en una expressió vibrant de la nostra cultura i espiritualitat. La festa de la Mare de Déu de Meritxell és també una ocasió per reflexionar sobre els valors que ens uneixen com a comunitat: la solidaritat, la unitat i l'amor fraternal.

A través dels actes commemoratius, ens reafirmem en la nostra voluntat de preservar i transmetre aquests valors i tradicions a les futures generacions, assegurant que el llegat de la nostra patrona pervisqui en el temps. Aquestes festes ens han de servir per enfortir els nostres llaços com a poble i per recordar-nos que, sota la mirada protectora de la Mare de Déu de Meritxell, som una nació resistent i bellament orgullosa de la seva identitat.

Celebrem amb alegria i devoció la festa, tot agraint les benediccions rebudes i mirant amb esperança cap al futur. Un nou bisbe coadjutor ens ve a ajudar i un dia prendrà el relleu. La continuïtat del copríncepat està assegurada per la Santa Seu. Amb la nostra patrona com a guia, continuarem construint una Andorra pròspera, pacífica i fidel a les seves tradicions.

Visca la Mare de Déu de Meritxell! Visca Andorra!

Benvolguts andorrans, andorranes i tots vosaltres, residents, que contribuïu dia a dia a la vida i prosperitat d'aquest país.

Reunits de nou en aquesta diada tan arrelada en els nostres cors, durant la qual celebrem la santa patrona de les valls d'Andorra, Nostra Senyora de Meritxell, desitjo, en aquest any particular de reflexió i debats destinats a preparar les línies del futur, tornar a un tema important per a Andorra, que tan bé simbolitzen la mare de déu i l'infant a la seva falda. Aquest és el paper de tots els pares del món i, més enllà, de la societat, en l'exercici d'aquesta missió primordial que és l'edu-

cació dels nostres joves. La nostra capacitat per dur a terme col·lectivament aquesta missió, avui, condiona que les properes generacions, demà, puguin afrontar els reptes que se'ls presentaran.

Invertir en la formació dels joves és beneficiós per a qualsevol Estat. Potser més encara per als petits estats, tant si prenem l'exemple d'Andorra amb la seva estructura educativa singular com el de Singapur, un país que ha basat el seu èxit i creixement en una aposta particular per l'educació amb el seu mètode matemàtic reconegut arreu del món. Així, l'educació continua sent garantia de prosperitat i prepara ciutadans formats per a l'exercici de les responsabilitats.

Tanmateix, com revelen estudis internacionals recents, la majoria dels sistemes educatius europeus s'enfronten a dificultats, sovint similars, pel que fa al reclutament de docents o al nivell dels coneixements dels alumnes. Un moviment que la crisi sanitària va poder amplificar, malgrat l'admirable compromís d'un cos d'ensenyants del qual la vocació i la dedicació es mantenen tan constants. Tot i que la seva geografia pot suposar limitacions particulars, per la seva història Andorra també disposa d'uns avantatges considerables, que li han permès desenvolupar un model propi, enriquit per la seva proximitat als països veïns. Una riquesa basada en sistemes educatius diversos que conviuen i s'integren en una estructura educativa comuna, pública i gratuïta que cal preservar. Una estructura en la qual el país ha de seguir invertint, perquè les polítiques evolucionin i s'adaptin a les necessitats, per tal de formar millor els ciutadans andorrans i europeus de demà.

Sense renunciar a impulsar carreres universitàries pròpies, sembla important que els estudis superiors ofereixin també als joves d'Andorra l'oportunitat d'anar més enllà de les seves fronteres i obrir-se a la resta d'Europa i del món, potenciant les seves competències lingüístiques. M'alegro així que molts estudiants andorrans continuïn formant-se en el sistema d'ensenyament superior francès. Tanmateix, soc conscient que aquests estudis poden suposar una gran càrrega econòmica per als estudiants i les seves famílies. Així doncs, he desitjat, més enllà de les ajudes que França destina a acollir aquests estudiants, i per contribuir a preservar aquest vincle entre els dos països, que a partir d'aquest curs vinent tots els estudiants becats procedents d'Andorra i que cursin estudis a França es beneficiïn d'una ajuda excepcional del copríncep francès per a la seva instal·lació.

Per aquests motius, envio una salutació especial a tots els nostres joves que tornaran a classe en els propers dies, però també als seus pares, als seus professors i a la resta de personal que participa en aquesta noble missió educativa, desitjant-los una feliç tornada i un curs escolar ple d'èxits.

I a tots vosaltres us desitjo un feliç Dia de Meritxell en companyia dels vostres éssers estimats.

Manuscrit i signat: amb la meua confiança i el meu afecte, Emmanuel Macron

Traducció lliure - Únicament la versió francesa és fefaent.

PAÍS TRADICIÓ ORGULL

NOSTRA SENYORA DE MERITXELL

Diu la llegenda que una diada de Reis de fa molts i molts anys, un pastor que es dirigia a missa a Canillo va veure un roser florit.

En apropar-se estranyat, va trobar una bella imatge de la Verge. Piadós, la va dipositar a l'altar major de l'església de Canillo. L'endemà però, en obrir l'església, la imatge havia desaparegut.

Havia tornat al peu del roser.
Per protegir-la, la nit següent la imatge va quedar sota pany i clau a Encamp; però, novament de dia, tornava a ser on l'havien trobat.

Va ser llavors que els vilatans, interpretant el desig de la Verge, van construir una capella al costat del roser.

Financera
d'Assegurances

Prevenir és assegurar-te

M. I. Sr. Carles Ensenyat Reig
Síndic general

Benvolgudes i benvolguts,

Un any més iniciem el nou curs amb la celebració del Dia de Meritxell, la patrona de les Valls d'Andorra. Ho fem, en molts casos, seguint la tradició de peregrinar fins al santuari de la Mare de Déu de Meritxell, que s'alça al camí ral que des de temps immemorial ha vertebrat una de les dues grans valls en què es divideix el Principat d'Andorra. És un lloc a l'abast de tothom, proper al centre geogràfic del país i, a la vegada, un lloc de pas gairebé inevitable per a les persones que volen travessar-lo. En això, el nostre país també és excepcional, perquè en la majoria de casos els santuaris marians, com el de Meritxell, solen trobar-se en llocs apartats, remots o de difícil accés.

Però Andorra, un país de valls pirinenques, ha estat des de sempre terra de camins. Des de les antigues rutes ramaderes de la prehistòria fins a les carreteres modernes, que a casa nostra han estat un dels símbols més clars del progrés i l'evolució. Durant l'edat mitjana i la moderna, els camins i els ports de muntanya van ser peces clau per arribar a les fires i mercats dels països veïns. Fins i tot el Manual Digest presta una atenció especial a com s'havien de mantenir els camins interns i externs de les valls. Finalment, l'obertura de carreteres a principis del segle XX va significar l'entrada d'Andorra a l'era contemporània.

Els camins tenen també una dimensió metafòrica: el camí que al llarg dels segles hem fet com a poble. Des de les organitzacions més primitives que van acabar donant lloc als comuns, primer, i al Consell General, després, fins a les grans fites

històriques com la signatura dels Pariatges, l'oficialització del Consell de la Terra, la recuperació plena del coprincipat el 1806, la Nova Reforma, el sufragi universal masculí i –dècades més tard– el femení, l'aprovació de la Constitució i tots els canvis socials i econòmics que han vingut després.

Tots aquests avenços són fragments del camí que les andorranes i als andorrans hem transitat al llarg de la història. I sempre han estat passos naturals, no forçats, en què Andorra ha consolidat el que ja era des de feia segles i s'ha projectat cap al futur. No hem deixat mai de ser un país lliure i sobirà i una societat oberta i dinàmica amb valors humanístics i sentit de la solidaritat.

Els camins, tant els físics com els metafòrics, són –per la seva pròpia naturalesa– una obra col·lectiva. Una persona tota sola no obre un camí. Per tant, davant les noves fites i els nous reptes és important que sapiguem continuar caminant plegats. Que no tinguem visions a curt termini i centrades en els propis interessos, sinó que sapiguem pensar en l'Andorra del present i del futur. És un exercici que hem de fer tots: els representants institucionals i polítics, la societat civil i totes les persones, nascudes aquí i vingudes d'arreu, que avui celebrem la nostra festa nacional.

Els camins ens orienten, ens permeten recordar d'on venim i saber cap a on anem. Que el Dia de Meritxell sigui també l'ocasió per reflexionar, tots plegats, sobre el nostre recorregut, com a persones i com a país.

Bon Dia de Meritxell a tothom.

M. I. Sr. Xavier Espot Zamora
Cap de Govern

Benvolgudes i benvolguts,

És per a mi un honor saludar-vos, un any més, amb motiu de la festa de la nostra patrona, la Mare de Déu de Meritxell. Un dia molt significatiu per a totes i tots els andorrans, perquè aquest dia és el que possiblement exemplifica de la millor manera que Andorra és un país arrelat a una història, unes tradicions seculars i uns costums, que en bona part ens han fet ser com som. I és una festa que demostra que aquest país també s'ha forjat gràcies a les dones i als homes provinents d'altres indrets, perquè l'Andorra actual no seria concebible sense l'aportació de tots els seus ciutadans, independentment de la seva procedència.

El Dia de Meritxell també és sinònim de represa del nou curs polític. Després d'aquest primer any de legislatura, continuem treballant amb la mateixa intensitat, transparència, sentit comú i rigor i al servei de l'interès general per donar resposta als principals reptes del nostre país, reptes entrelaçats que tenen com a objectiu avançar cap a un model de creixement més sostenible en àmbits com la mobilitat, el turisme o la construcció.

Posar al mercat més pisos de lloguer a preu assequible i l'acord d'associació amb la Unió Europea són les prioritats d'aquesta legislatura. Però tot això sense oblidar que l'acció del Govern va molt més enllà d'aquestes dos qüestions. Aquesta acció es desplega intensament en tots els àmbits de la nostra responsabilitat, perquè els polítics som aquí per millorar la qualitat de vida de la ciutadania, per construir un país millor que garanteixi la igualtat d'oportunitats i un futur digne per a tothom, i per assegurar que els serveis públics continuïn sent serveis excel·lents que puguin respondre a la conjuntura de cada moment.

Les noves tecnologies i la transformació digital, la millora de la salut i, en conseqüència, l'allargament de l'esperança de vida i l'envelliment de la població o la lluita contra l'emergència climàtica, que està canviant les formes de produir, de distribuir i de consumir, ens fan ser molt més exigents, veure oportunitats allà on altres veuen dificultats i veure innovació allà on altres veuen amenaces.

Aquest és el camí que ens ha de permetre traçar el futur, avançar cap a una societat més igualitària, que respecti l'entorn, però sense oblidar els nostres orígens i el valor de les nostres tradicions.

Meritxell és el cor d'Andorra i l'epicentre des d'on se celebren tots els actes per commemorar aquest dia, en què creients, amants de la tradició i curiosos es congreguen en senyal d'unió, perquè la patrona de Meritxell no deixarà mai de ser un referent per a totes i tots nosaltres.

Molt bon Dia de Meritxell!

URCOSA

Des del 1971

ESPECIALISTES EN LA CONSTRUCCIÓ I EL DESENVOLUPAMENT DE PROJECTES DINS DE L'ÀMBIT DE L'EDIFICACIÓ.
TÈCNIC CONSULTOR CERTIFICAT EN PASSIVE HOUSE

C/ dels Barrers 21, Santa Coloma, AD500 Andorra la Vella. Tel. 720 975 urcosa@urcosa.ad www.urcosa.ad

ANDBANK /
Private Bankers

Feliç diada de Meritxell

Andbank, compromesos amb la societat,
compromesos amb Andorra

ENTREVISTA A MOSSÈN RAMON DE CANILLO

“NO PLORIS. LA MARE DE DÉU DE MERITXELL VOL UN NOU SANTUARI PER A LA NOVA ANDORRA”

FACUNDO SANTANA

En el monogràfic de Meritxell no hi pot faltar una conversa amb mossèn Ramon de Canillo. En aquesta ocasió ens desvela alguns records de les primeres celebracions, com ara la tragèdia de l'incendi, però també parla de la festa d'enguany.

Ja són 151 anys de la declaració de la Mare de Déu de Meritxell com a patrona i protectora d'Andorra.

Però la proclamació del patronatge, com va dir el síndic Nicolau Duedra el 24 d'octubre del 1873, es perd en el temps. L'amor del poble d'Andorra a Meritxell ve de lluny. Segons l'artista Conxita Boncompte, que exposa fins al 31 de desembre al claustre de les arcades *Flames: Transformació i regeneració a Meritxell*, la invocació prové de la prehistòria. Els oratoris, les pedres de l'absis de la primera església romànica i sobretot la sagrada imatge són penyora de les paraules del síndic “des de temps immemorials els ciutadans d'Andorra porten la Verge de Meritxell al cor”. Valoro moltíssim que la iniciativa del patronatge sorgís del poble, i no dels capellans. El bisbe i el Papa beneïren la proclamació i donaren l'OK a la coronació el 13 de maig del 1914. El cardenal de Tarragona Vidal i Barraquer la coronà el 8 de setembre del 1921. L'amor a la Mare se celebra cada dia i el dia de l'aniversari, una mica més!

Fa 58 anys que sou rector de Canillo i capellà de Meritxell. Què recorda de la seva primera festa de la solemnitat de Mare de Déu de Meritxell?

Fou el 8 de setembre del 1966. La multitud de ciutadans pujant a peu fins al Santuari brillava per la seva senzillesa i esperit familiar. Mossèn Ventura, exrector de Canillo, presidia la concelebració amb tots els mossens de les Valls. Les autoritats, síndics i delegats permanents seien a un banc del presbiteri com si fossin concelebrants. Es llogava un predicador, mossèn Josep Mas, professor de Sagrada Escripura al Seminari de la Seu. El senyor Casals, d'Escaldes- Engordany, exesco-

“

Tenim un greu problema, si plou el 8 de setembre passarem una gran vergonya, em diu el donat Pep

là de Montserrat, cantava la Salve de la Mare de Déu del Remei amb lletra andorrana. El Roc de Canillo tenia cura del dinar de les autoritats a la casa de l'ermità. Les dones de casa Toni, Pedro amb la Juanita, majordoma, es cuidaven dels ciris i de la venda de records. La ballada de sardanes damunt el verd del prat de Rossell emocionava. Tots els voltants de l'ermita, des de la creu de Meritxell fins a Mollereres, grups de famílies compartien el dinar amb

unes estovalles sobre l'herba del prat. A la tarda, mossèn Jaume de Sant Julià presidia la pregària del sant rosari. Tota l'escena em recordava l'emoció i la senzillesa de la trobada a Ain Karim de Maria i Isabel cantant amb els seus nens en els sants ventres ballant.

Com va viure la tragèdia del foc?

Les flames d'aquella nit del 8 al 9 de setembre del 1972 són vives en el meu cor. Hi seran fins a la meva mort. Agraïxo a les bones persones que em consolaren. La padrina Concepció de casa Jarca de Prats em digué: “Mossèn, ara estimarem encara més la Mare de Déu de Meritxell”. El síndic Escudé em confortava: “No ploris. La Mare de Déu de Meritxell vol un nou santuari per a la nova Andorra”. I mossèn Lluís Pujol, arxipreste, m'acolli a la rectoria d'Andorra per anar a plorar. He fet del fum llum per continuar pelegrinant.

I de la Festa de la benedicció pel bisbe Martí i la inauguració per les autoritats nacionals i comunals del santuari de Ricard Bofill, en recorda alguna anècdota?

Moltes! Una d'elles em fa una mica

de vergonya d'explicar. El 8 de setembre del 1976 el copríncep francès, Giscard, tenia l'agenda plena. Envià la seva esposa perquè el representés. Com a regal de la festa portava un calze d'or per a la nova església. Els de protocol conduïren l'esposa del copríncep francès al copríncep bisbe perquè li lliurés el regal. La bona cristiana, dona del copríncep, s'hi negà. Digué que “qui duu la pastoral del santuari és el capellà”. Em buscaren. Allà a la sagristia la *madame* del copríncep, amb un tu a tu, em donà el calze. Em vaig quedar sense paraules. Sols lamento que no hi hagués un fotògraf. El dia de la mort de Giscard, el seu espòs, vaig oferir-li la missa amb aquest calze.

Sigui com sigui, cada any Meritxell és especial?

La icona d'un santuari és pelegrinar, caminar. I el camí obre el camí. El papa Francesc reclama a la pastoral juvenil: “Cal tirar endavant tots junts. L'Església és sinodal, caminar junts”. Si camino en solitari cauré en l'esterilitat. M'aturo al segon bony ja a prop del cussol del Casamanya i al lucino del camí caminat.

Us desitgem un felix
Dia de Meritxell

Quins han estat els companys de camí del Santuari de Meritxell?

Els santuaris de Catalunya, les Illes i l'Arieja, que ens reunim la primera setmana de Quaresma cada any. La primera trobada fou a Montserrat fa 45 anys. Entre el petit grup hi havia mossèn Ballarin, a qui tant admirava. La darrera trobada fou al Santuari de la Misericòrdia de Reus. També són companys de camí els santuaris d'Espanya, amb qui ens trobem tots els anys la darrera setmana del mes de setembre. I cada sis anys, organitzada pel mateix Vaticà, Meritxell ha estat present a les trobades mundials de santuaris i turisme religiós: Lourdes, Kevaler, Cancún, Santiago.

Què heu après dels vostres companys de camí per al nostre santuari de Meritxell?

Em caldria escriure un llibre per contar-ho. Espigolo: de Montserrat, la celebració de la Vetlla de Santa Maria la posobra de la festa de Meritxell; de Lluc, la sala Excel·lència dels cantaires Blauets, que a AINA es diu Sant Galderic; de les illes el rol de Donat, persona donada totalment a l'acolliment. A Meritxell l'exerceixen el Pep, la Gemma i l'equip d'AINA; al Santuari de la Mare de Déu dels Desemparats, l'apostolat de la venda de records a la sagristia, a Kevaler (Alemanya) l'inici del Camí de Santiago; a Lourdes la residència per a joves en greus dificultats...

Entre totes les lliçons apreses, quines resalta per a les necessitats de l'Església de les Valls?

No dubto gens ni mica. L'abat de Montserrat, Cassià Just, ens digué en la primera trobada: "Tots els santuaris han de tenir una obra social". Des d'aleshores AINA ha esdevingut "L'obra social, lúdica i pedagògica de la Mare de Déu de Meritxell". I a la trobada al santuari del Sant Crist de Balaguer, l'any 2000, Any

Jubilar, ens digué el bisbe Camprodon de Girona: "Per guanyar el jubileu, busqueu Jesús en els infants febles". AINA posà l'ascensor i feu les rampes per guanyar el sant jubileu i acollir infants i persones en dificultats.

Com celebrarem enguany la festa de Meritxell?

Hem tingut ja la visita Catalunya Sacra, Urgel·lia Sacra, amb l'enriquadora

El camí polític no el farem a les fosques, la llum meritxel·liana, que és igualtat, justícia i germanor, l'il·luminarà

conferència de l'arquitecte Antoni Pol de la Junta del SAC, Societat Andorrana de Ciències. També la valuosa exposició de l'artista Conxita Boncompte: *Flames: Transformació i regeneració a Meritxell*, que podem admirar fins al 31 de desembre d'enguany. Com acordàrem a la Trobada de Santuaris a Reus, el centre d'interès serà la pregària, tal com ens recomanà el papa Francesc per preparar l'Any Jubilar 2025, sobre l'esperança. Diu el papa Francesc: "En aquest any anterior al jubileu, necessitem redescobrir l'oració com experiència d'estar a la presència del Senyor, de sentir-nos compresos, acollits i estimats per Ell. Comencem

a pregar més, a pregar millor en l'escola de Maria i dels sants". Els nois i les noies, la posobra de la Solemnitat de Meritxell faran un recés al campament Tamarros de la comarca de Mereig. A la missa dels infants i joves de la Festa, a les 9 h, ofrenaran una corona de dotze pedres, com les dotze estrelles de la corona de la Mare de Déu. Cada estel portarà escrit un dels valors treballats amb els infants l'estiu de les colònies.

Pel que fa al santuari, fa temps que es volen fer treballs de restauració i costa de celebrar els concursos públics pertinents... Què hi queda per fer?

El donat de Meritxell, el Pep, fa que els dies de pluja no afectin l'harmonia de l'església i dels claustres. Però els dies de forta pluja no se'n surt. Recordo que els consellers de Canillo digueren a l'arquitecte Bofill que "el coure no és per a les teulades d'Andorra, i menys de Canillo". Els anys els han donat la raó. Tenim un greu problema. Si plou el 8 de setembre, passarem una gran vergonya, em diu el donat Pep.

Cada any Meritxell marca l'inici del curs escolar i polític. Què li demana? Què n'espera?

És un encert providencial inaugurar

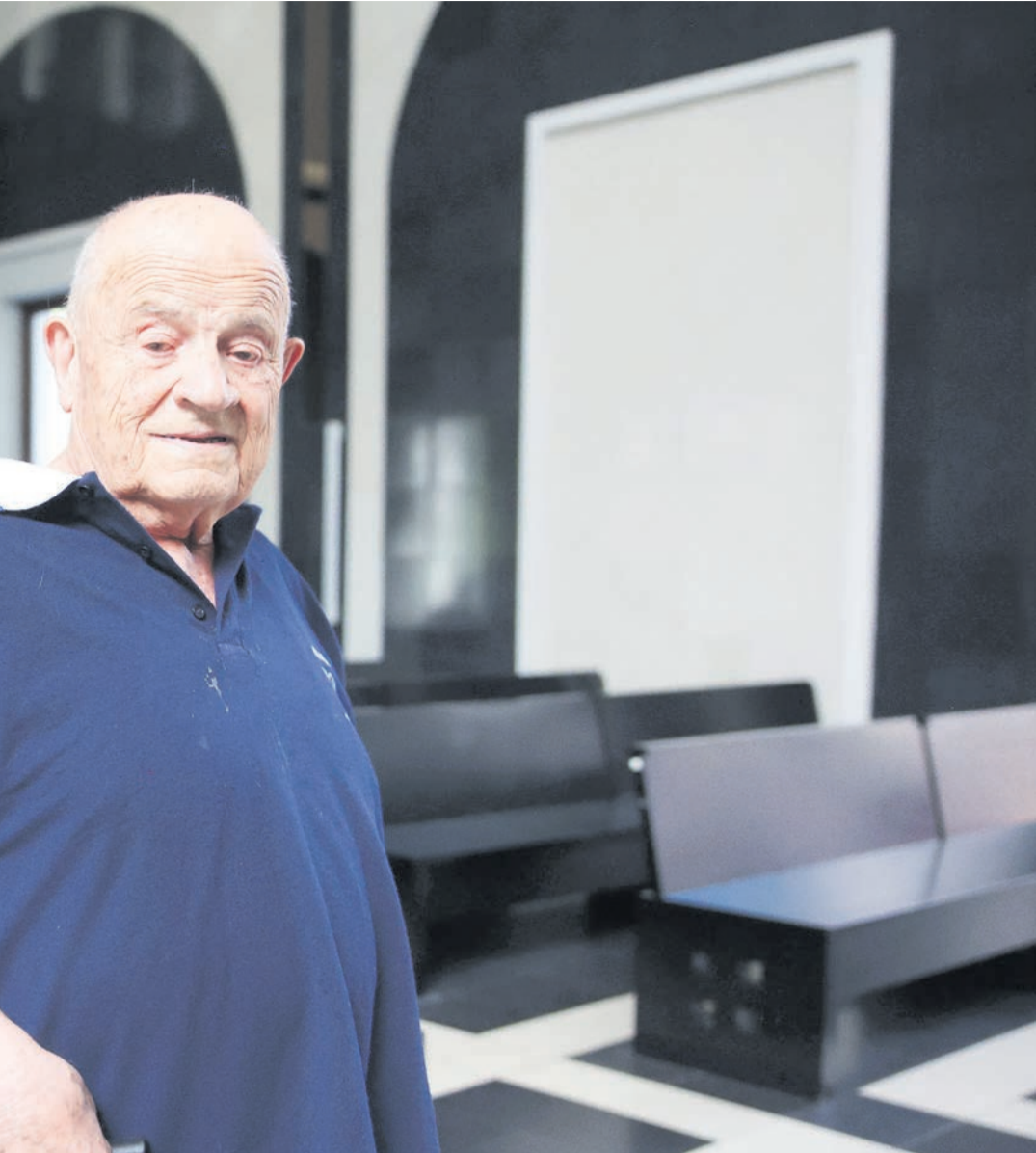

INSTAL·LACIÓ I MANTENIMENT DE:

- Electricitat industrial i domèstica
- Comunicacions i xarxes
- Extintors

C/ de la Vena, 9 (bis) □ AD200 ENCAMP □ Tel. : (+376) 83 25 00 □ Correu-e: escoem@escoem.ad □ Web : escoem.ad

FACUNDO SANTANA

el nou curs 2024 -2025 amb la solemnitat de la Festa de la Mare de Déu de Meritxell. Indica que el camí polític no el farem a les fosques. La Llum meritxel·liana, que es diu igualtat, justícia, germanor, il·luminarà el llarg camí a fer. I als escolars, els recorda que per escriure cal una mà. No trobaran millor mà que la mà estesa i oberta de la Verge de Meritxell, ni millor llibre que el del seu Fill assegut a la falda. Pel que fa al Santuari de Meritxell, ens adherim als anhels del papa Francesc: “Desitjo que els santuaris marians siguin lloc d’acolliment i espais privilegiats que generen esperança”.

Aquest Meritxell ve marcat pel nomenament d’un futur bisbe i futur copríncep. Què me’n diu de mossèn Serrano?

No soc ningú per donar lliçons, i menys al meu superior, el bisbe. Sols puc repetir el que em dic a mi mateix i als monitors: siguem uns bons líders. El líder treballa per al projecte de l’empresa i per al bon ànim dels seus obrers. El líder els escolta i ajuda en els seus problemes humans. El líder és el referent. És el primer a donar exemple de compromís en tot el que l’equip espera d’ell. El mèrit de la vida és l’acti-

tud. Saber admirar el treball que fan els col·laboradors. Felicitar per la feina feta augmenta la motivació, l’entusiasme. El líder també valora la importància de les diferències individuals que enriqueixen la unitat, seguint el lema andorrà de Virtus Unita Fortior.

Diuen que l’Església vol desdir-se del copríncepat i que el nomenament de Serrano és el primer moviment...Què en pensa?

És un tema que es parla sovint al local social de la Gent Gran de Canillo. Els escolto. Diuen que els coprínceps són els dos pilars que han sostingut i sostenen Andorra. El monument als Pariatges a l’entrada del jardí del santuari de Meritxell del senyor Mas ho glossa: l’element en metàl·lic representa el copríncep francès que té poder temporal; l’element en pedra simbolitza el copríncep episcopal (“Tu ets pedra”, va dir Jesús.) I l’element del mig, el més feble, significa Andorra, a qui l’estri metàl·lic i la pedra sostenen des de l’any 1278. “Que sigui per molts anys més”, em diuen el Pepito del Jep i el Tonet de casa Mora. També penso com el bisbe Joan Martí: “Si el poble d’Andorra vol, he vingut per servir i no per ser servit”, com deia Jesús.

8 de setembre

Feliç Dia de Meritxell

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

GUARDATOT

Feliç dia de Meritxell

www.guardatot.com

info@guardatot.com

Tel. 00 376 81 74 81

CONSTRUCCIÓ

50 ANYS DE LA PRIMERA PEDRA DEL NOU SANTUARI

ARXIU NACIONAL D'ANDORRA / FONS FÈLIX PEIG

El 8 de setembre del 1974, dos anys després de l'incendi que va destruir l'església de Santa Maria de Meritxell (8 de setembre de 1972), es va col·locar la primera pedra del nou santuari, projectat per Ricard Bofill. Enguany, doncs, es commemora el cinquantè aniversari de la benedicció i col·locació de la primera pedra.

La publicació *Andorra Magazine* es va fer ressò aleshores de l'esdeveniment i li va dedicar tres pàgines, on hi havia una petita crònica i els discursos de les autoritats d'aquell dia. L'Arxiu Nacional d'Andorra conserva moltes imatges de l'esdeveniment, que corresponen al fons Fèlix Peig, i aquesta setmana ha volgut celebrar

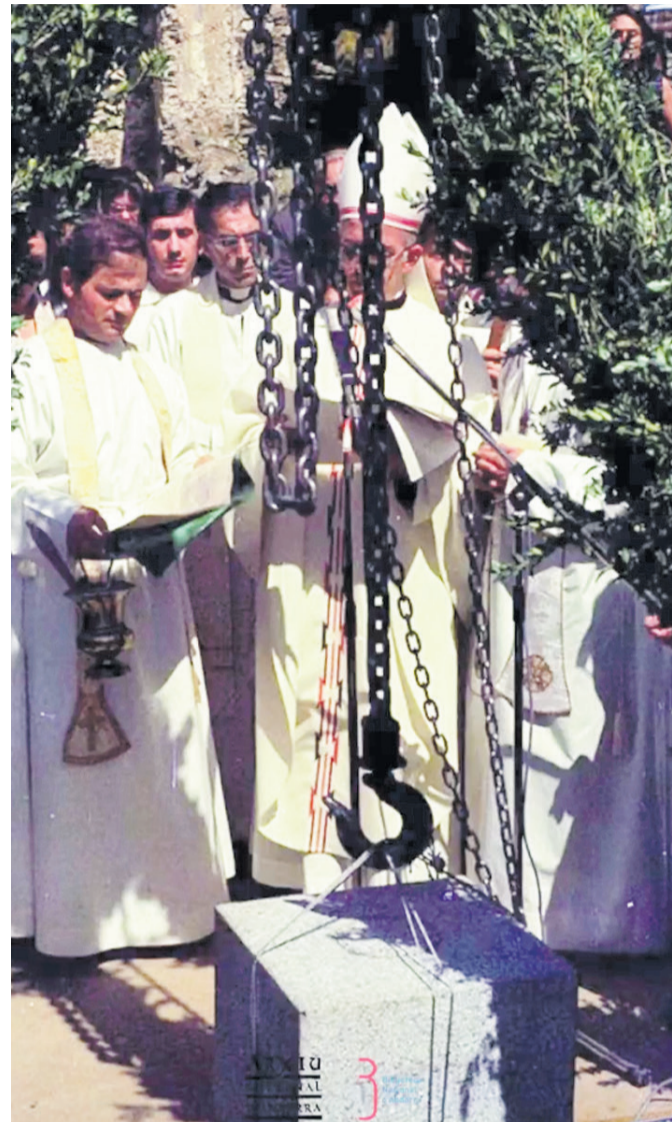
Les obres van començar dos anys després del malaurat incendi del 1972

la fita recordant que l'acte va estar encapçalat pel bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, Joan Martí Alanís, pel síndic general de les Valls, Julià Reig, pel delegat permanent del copríncep francès, Robert Pujol, i pel veguer del copríncep francès, François-Claude Rostain, entre altres personalitats.

L'esdeveniment, com era i és habitual, també va comptar amb una nombrosa assistència de ciutadans, que no es van voler perdre aquesta

festivitat tan assenyalada. Cal recordar que l'aplec de Meritxell està declarat festa d'interès cultural (FIC).

El gener del 1975 van començar les obres i el nou santuari es va inaugurar el 1976.

La benedicció de la primera pedra del nou Santuari.

GLOBAL CONSULTING

BENVINGUTS A ANDORRA

Andorra s'ha reinventat durant els darrers anys per donar pas a un país modern i obert a la resta del món. Els canvis establerts en els seus models econòmics i fiscals, l'han posicionat com un país amb transparència financera i fiscalitat homologades a nivell internacional. Andorra és un país amb gran estabilitat social, política i econòmica que gaudeix d'una pressió fiscal més baixa en relació a altres estats. Amb una economia basada principalment en el sector serveis, existeix un clar interès governamental per captar capital estranger, aplicar un estricte control per evitar pràctiques il·lícites i mantenir els alts estàndards de qualitat de vida que sempre han estat un referent en aquest país.

GLOBAL CONSULTING

El nostre treball i professionalitat compta amb l'aval de moltes empreses petites, mitjanes i grans, nacionals i multinacionals, que han confiat amb nosaltres i junts compartim el dia a dia per assolir els objectius marcats. Des de les nostres oficines centrals a Andorra La Vella, us oferim suport i acompanyament, que reforcem amb les oficines de Barcelona.

FISCAL

COMPTABILITAT

LABORAL

MERCANTIL

GESTORIA

DIGITAL

T 00 376 81 25 25
A C. Prat de la Creu, 59-65, Esc. C, 5p - ANDORRA LA VELLA
W forumgrup.ad

PROTECTORA DE LES VALLS

MERITXELL, PATRONA D'ANDORRA

GUILLEM DE PLANDOLIT (ARXIU NACIONAL)

El camí fins a la coronació de la Verge de Meritxell com a patrona d'Andorra va ser llarg. Tot i que la talla de veneració, que va desaparèixer en l'incendi que va afectar el santuari el setembre del 1972, datava del segle XII, no va ser fins al llarg dels segles XIX i XX que s'oficialitza la devoció a la Verge de Meritxell per part de les autoritats polítiques, civils i eclesiàstiques.

Va ser el 24 d'octubre del 1873 quan el Consell General admetia que "Nostre Senyora de Meritxell és considerada per les valls d'Andorra patrona i especial protectora seva des de temps immemorial". El síndic Nicolás Duedra, de cal Passamané del carrer Gran de Canillo, declarava Patro-

La talla romànica.

na d'Andorra la "protectora de Canillo" i el parlament recorda que en situacions difícils, com en les guerres napoleòniques i carlines o davant del perill d'aiguats i epidèmies, sempre s'ha recorregut a la protecció de la Verge de Meritxell i fa més de 150 anys que és considerada pel poble la Patrona de les valls d'Andorra.

Gràcies a la tradició popular i al suport dels bisbes d'Urgell, alhora coprínceps d'Andorra, el bisbe Joan Benlloch Vivó va demanar al Vaticà, el 23 d'agost del 1913, quaranta anys més tard del reconeixement de la Patrona per part del Consell General, la declaració canònica del patronat de la Mare de Déu de Meritxell sobre les valls d'Andorra.

El papa Pius X va trigar un any a canonitzar la Verge. Va ser el 9 de juliol del 1914 quan el bisbe va informar el síndic Bonaventura Moles de la resolució de la demanda. Uns dies després, el Consell General va apro-

Fa més de 150 anys que la Verge de Meritxell és considerada pel poble la patrona d'Andorra

var diverses mesures per celebrar la canonització: la celebració de la festa nacional, el dia 8 de setembre, i la inclusió a les medalles de les autoritats de la imatge de la Mare de Déu de Meritxell al revers de l'escut d'ar-

Bellacer
Grupo Hiemesa

**FELIÇ DIA DE
MERITXELL**

La Plana, 4 - SANTA COLOMA
PRINCIPAT D'ANDORRA
+ 376 72 02 00
comercial@bellacer.ad

www.bellacer.com

mes nacional. No va ser fins al 1994 que es va treure la imatge de la verge a les medalles de les autoritats i es va substituir per la porta de Casa de la Vall i la Constitució.

El procés de reconeixement de la Mare de Déu es va completar el 8 de setembre del 1921 amb la coronació de la Verge de Meritxell com a patrona d'Andorra. La corona va ser feta amb les aportacions de diners i joies fetes pels andorrans a petició del síndic Josep Gresa. Durant aquella jornada es va estrenar oficialment l'himne d'Andorra, *El gran Carlemany*, escrit pel bisbe Benlloch i amb música de mossèn Marfany.

La rèplica de Sergi Mas.

MUSEUS.AD

24 d'octubre del 1873

El síndic Nicolás Duedra, de cal Passamané del carrer Gran de Canillo, declara Nostra Senyora de Meritxell "patrona i especial protectora" de les valls d'Andorra.

23 d'agost del 1913

El bisbe Joan Benlloch Vivó va demanar al Vaticà la declaració canònica del patronat de la Mare de Déu de Meritxell. Havien passat gairebé 40 anys des de la declaració del Consell General.

9 de juliol del 1914

El papa Pius X va canonitzar la Verge i el bisbe va informar el síndic Bonaventura Moles de la resolució a la demanda formulada l'any anterior des del bisbat.

8 de setembre del 1921

Es completa el procés de reconeixement de la Mare de Déu amb la coronació de la Verge de Meritxell com a patrona d'Andorra. La corona es va forjar amb les aportacions de diners i joies fetes pels andorrans.

DEMÒCRATES

us desitja un bon dia de

MERITXELL

CAMPANES

EN ESPERA D'INTERPRETAR L'AVE SENCER

El 5 de setembre del 2022 el Santuari vell de Meritxell recuperava una de les seves campanes. D'alguna manera va fer cap al Museu Postal d'Ordino després del tràgic incendi del 1972. Aquesta no es pot fer sonar, amb la caiguda soferta com a conseqüència de l'incendi es va esquarterar, i per poder interpretar l'Ave de Meritxell al punt del migdia falten un parell de campanes. "Els pelegrins i els turistes lloen que al punt de migdia les campanes toquin amb el dolç so de carilló l'Ave de Meritxell *Verge venerada, divinal joiell...*", manifesta un mossèn Ramon de Canillo esperançat que algun dia es podrà escoltar sencer al santuari.

Les campanes es complementarien amb l'orgue que es va estrenar l'any passat, ofrena dels joves i infants d'AINA, segons mossèn Ramon. "Els joves i la mainada han rebut molt de la Mare de Déu de Meritxell. Estimar és rebre per donar. El regal de l'orgue, en els 150 anys del Patronatge de la Verge de Meritxell, va suposar un gran esforç de la part dels infants. Però la dolça Mare ho tenia ben meregut. Ens ha donat i dona tant...!", exclama el prevere.

Tornant a les campanes, i concretament a la que va tornar "a casa" coincidint amb la festa de Meritxell del 2022, val a recordar que va ser el campaner Robert Lizarte qui va redescobrir-la al Museu Postal uns anys abans i li va traçar una biografia possible. Es tracta d'una campana romànica, una peça de museu datada segons Lizarte entre finals del segle XIII i principis del XIV. La va fondre un

R. LIZARTE

Mossèn Ramon i el campaner Robert Lizarte posen amb la campana acabada de tornar al Santuari. A sota, detall de la firma del mestre campaner Despuic a la campana del Santuari.

mestre campaner anomenat Despuic que la va firmar: un gravat en forma de muntanyeta o puig, i que els experts asseveraren que s'ha de conservar com està. Així, la possibilitat de soldar

l'esquerda és "implantejable", fins i tot seguint el mètode Lachenmayer que permet recuperar-ne el so original. Hi hauria, però, la possibilitat de fer-ne una rèplica a partir d'un motlle.

Això és una decisió que correspon a Patrimoni Cultural i, malgrat que seria l'oportunitat de tornar a penjar les dues campanes a l'espadanta del santuari antic, de moment sembla que no s'ha posat damunt la taula.

El trasllat de la campana es va fer per part d'un equip de tècnics de Patrimoni Cultural i el mateix Lizarte van hissar-la i la van dipositar en una caixa fabricada expressament, que van carregar a una furgoneta amb destinació Meritxell. És una campa-

Les campanes es complementarien amb l'orgue que es va estrenar l'any passat, ofrena d'AINA

na de 48 centímetres de diàmetre i 73 d'alçada, que tot just pesa 60 kg. Tot va anar rodat, no es va registrar cap incidència. A mig matí la comitiva arribava a la seva destinació, on ja els esperava mossèn Ramon, que naturalment no es va voler perdre aquell moment històric: "Estic satisfet que hagi tornat a casa. Aquí la van hissar fa potser vuit segles, i aquí és on ha d'estar. Amb la seva germana", va manifestar en aquella ocasió.

Ara només caldrà esperar que tard o d'hora arribin les campanes que falten per poder interpretar l'Ave a l'hora meritxel·liana.

Bon dia de
Meritxell

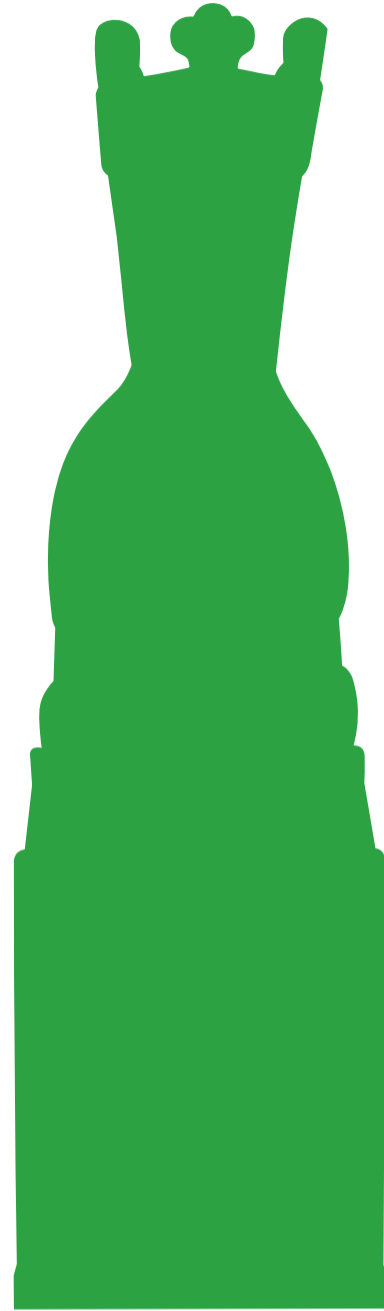

Ascensors Principat

Ctra. de la Creu Blanca · Xalet Els Ascolls
AD400 L'ALDOSA (Principat d'Andorra)
ascensorsprincipat@andorra.ad
Tel. 737 777 · Fax 838 038

PORTES D'ENTRADA
PORTES DE GARATGE
INSTAL·LACIÓ,
MANTENIMENT,
REPARACIÓ I REFORMA
D'ASCENSORS

SERVEI
24h
Avaries:
838 000

Feliç dia de Meritxell

#BancaCompromesa

Creure, Crear, Creand[©]
Crèdit Andorrà

“LA BASÍLICA DE MERITXELL MEREIX UN ORGUE DE TUBS COM DÉU MANA”

El polifacètic Jordi Alcobé va ser l'encarregat d'estrenar oficialment l'any passat l'orgue de Meritxell amb el qual s'acompanyen les litúrgies. En aquest monogràfic ens parla de la seva faceta d'organista i com creu que es podria fer per dotar el santuari d'un instrument amb el qual oferir concerts de primer nivell.

Dieu que tot i ser digital és un bon orgue.

És un orgue molt bo a nivell electrònic. És una evolució molt interessant per a Meritxell, perquè mossèn Ramon ha volgut donar, ell pel 150 aniversari de la declaració de Meritxell com a patrona d'Andorra, un nou instrument musical, que és aquest orgue, que acompanyarà les misses. No és un orgue per fer concerts, però acompanyarà molt bé les celebracions litúrgiques i actualitza l'orgue que hi havia fins ara, que era molt obsolet i a més estava per reparar.

Expliqui'ns una mica les característiques d'aquest orgue.

Es compon de dos mòduls, un va damunt de l'altre. El so és molt bo perquè tònicament és molt complet i sempre afinat, per tant és un orgue que no té manteniment.

Això ens ho estalviem, que no deu ser barat tampoc.

I a més a més, aquest orgue no sé si val uns 30.000 euros. Clar, un de tubs en val de 600.000 en amunt, res a veure. Però és un orgue que és molt funcional, pensat per a les celebracions litúrgiques de la basílica.

I suposo que per a un santuari tenir un orgue, encara que sigui electrònic, és un gran què i una necessitat.

S'ha de valorar que hi hagi un orgue a Meritxell. Crec que també seria interessant que el santuari tingués, a part d'aquest orgue electrònic que és per acompanyar les celebracions religioses, un orgue de concert, de tubs. A Andorra n'hi ha tres: a Sant Esteve, a Andorra la Vella; a la Massana, a Sant Iscle i Santa Victòria; i a Sant Pere, a Escaldes. Tots tres són orgues molt tradicionals de tubs. Jo crec que Meritxell mereix un orgue modern de tubs per poder efectuar celebracions, concerts i altres esdeveniments musicals de primer nivell mundial. I a

més a més seria un reclam cultural i turístic. Les formes de poder construir un orgue de tubs normalment són projectes participatius, amb els quals famílies, empreses, entitats del país, allà on es fan col·laboren apadrinant, es diu, un tub. Llavors, cada tub té el seu valor i es podria marcar als tubs el seu mecenes. Seria un projecte molt maco, participatiu i, sincerament, jo crec que Meritxell, ara que és basílica menor, mereix que tingui un orgue de tubs com Déu mana.

De qui hauria de ser la iniciativa d'engegar aquesta campanya, que podria ser com la de la coronació?

Sí, totalment. Molt bon exemple. Jo crec que això és un tema de país, s'ha de treballar entre tots. Tothom hi està involucrat per això, perquè finalment Meritxell és de tots. Està

que tot això és un tema, no cal fer-ho a curt termini, però sí que s'hauria de pensar per tenir com un atractiu més, perquè al final Meritxell és un dels monuments més visitats d'Andorra. Aquí sí que es justificaria tenir aquest instrument, que seria un reclam turístic i cultural molt important amb el qual es podrien fer concerts de primer nivell a Meritxell d'orgue.

Justament volia demanar per l'acústica del santuari, és adequada? No sé si un orgue de les característiques que estem parlant sonaria bé o reverberaria massa?

És cert que el santuari no és l'excel·lència acústica, perquè hi ha molt vidre i molt marbre. Llavors això no és òptim, però una cosa és quan està buit, i quan està ple canvia totalment l'acústica, les persones esmorteixen molt bé les vibracions de les parets o del terra tan rígids. El millor per a l'acústica és la roba, el vellut, la fusta, el suro, i això aquí no hi és. Però avui en dia tenim la sort que hi ha molts mitjans tecnològics i tècnics per evitar aquestes reverberacions. Ja sigui electrònicament parlant o ja sigui posant uns fils que poden tallar les reverberacions d'aquests sons més aguts, o l'eco que genera el santuari. Això és una cosa molt fàcil de fer i que no és un problema tècnic actualment. Per tant, els orgues d'avui en dia s'adapten allà on van i es fan a mida per al lloc on estan pensats. No hi ha orgues que es facin estàndards, a part dels portàtils o els que són més per acompanyar misses tradicionals. Aquí avui en dia tenim un, que és aquest electrònic que està molt bé, i ara hem d'apostar per tenir un nou orgue a Meritxell pensat per a concerts. Però vull reconèixer la contribució de mossèn Ramon amb aquest orgue, molt bo a nivell electrònic.

També tornant una mica a l'inici, vostè va ser l'encarregat d'estrenar-lo oficialment. Oficinosament em sembla que algú el va avançar. Imagino que també deu ser un honor...

Sí, sí, em fa molt plaer perquè amb mossèn Ramon som de la família: em va batejar, em va fer la comunió, em va casar, va casar els meus pares, va batejar els meus fills, és amb qui ha fet la comunió la meva filla... És un personatge emblemàtic de Canillo i d'Andorra també. I de fet, jo recordo tocar quan tenia 5 anys l'orgue a Canillo. Malauradament va ser una tragèdia, va morir una nena de l'es-

“

La construcció d'un orgue de tubs normalment és un projecte participatiu. Es fa apadrinant tubs

a Canillo, però és de tot el país. Això pot concernir tant des del bisbat fins al Govern, els comuns, associacions, entitats, privats, fidels i fins i tot turistes que vulguin participar-hi... Jo crec

8 de setembre

Feliç dia de Meritxell

#SomJocor

- LAMPISTERIA
- SPA WELLNESS
- CALEFACCIÓ
- ENERGIES RENOVABLES
- BANYS
- CLIMATITZACIÓ
- COL-LECTIVITATS

Jocor

cola atropellada per l'autobús, i els companys de classe, l'any següent per l'aniversari de la seva trista defunció, vam anar a fer una missa. I en aquell moment a Sant Cerni no hi havia orgue. El meu pare en tenia un, que també toca una mica l'orgue, i aquell orgue de casa el vam pujar a l'església. I va ser el primer cop que es va tocar un orgue crec que a Sant Cerni de Canillo. Posteriorment es va comprar un orgue per a l'església i fins als 16 o 18 anys jo cada diumenge anava a acompanyar mossèn Ramon a Sant Cerni i també venia a tocar les bodes a Meritxell. Quan hi hagués bodes o alguna missa. I a partir d'aquí només per Meritxell, mossèn Ramon encara em diu d'acompanyar la missa del 7 al vespre o al 8 al vespre i aquest cop va ser l'honor d'estrenar oficialment aquest orgue el Dia de Meritxell i em va fer molt plaer a nivell personal i per tota la història que hi ha darrere i el fet que sigui a Meritxell, amb mossèn Ramon i tenir aquest vincle des de molt petit amb la música i l'orgue.

I enguany hi tornarem?

No ho sé, això va ser una cosa excepcional. Jo diria que no ha de ser habitual. Sí que vinc a tocar sempre

AILEI

el 7 al vespre per un tema personal i com a veí de Canillo, de Prats.

És el seu pelegrinatge vaja.

Sí. I això és un càrrec gairebé vitalici. I tant de bo hi hagués més competència o més persones que ho volguessin fer perquè voldria dir que això evoluciona i que hi ha altres persones disposades i disponibles per tocar a l'orgue. Com que no n'hi ha gaires, em toca a mi. I content de poder-ho fer.

Anava a demanar-li... diu que a casa tenien l'orgue, que el seu pare també el tocava. Ve de família aquesta estima per a aquest instrument?

De fet, jo toco el piano. I l'orgue el toco com si fos el piano. No soc organista, soc pianista, es pot dir de formació, d'estudis. I el que sí que toco l'orgue molt com va el piano. No tinc formació d'organista. Aquí hi ha persones molt millor preparades que jo. Hi ha l'Ignacio Ribas i el seu fill, que són molt bons en aquest tema i han

fet concerts aquí i a fora i són els referents en aquest cas. Jo ho faig a nivell amateur i sí que el meu pare em va ensenyar quatre notes, després vaig anar a l'Institut de Música d'Andorra, al conservatori, i he après a tocar el piano. I l'orgue el toco com... semblant a com toco el piano.

L'orgue és un instrument complicat.

No de tocar, sinó de conèixer. L'orgue és un instrument que té moltes possibilitats de to. Cada botonet és com un instrument diferent. Llavors, les combinacions que pots arribar a fer són quasi infinites. A més, té els teclats, es toca també amb els peus, el pedaler, que es diu, es toca amb el peu esquerre, a més de tres teclats que pot tenir, aquest en té dos, però en pot tenir fins a tres, quatre, i alguns cinc teclats. I cada teclat té la seva funció, té el seu to, el seu matís, i per tocar l'orgue bé has de conèixer totes aquestes modalitats que hi ha.

Que per això deia que senzill no és... Jo el veig molt complicat.

De tocar simplement és molt similar al piano, però després per a ser organista requereix uns estudis i una pràctica i una tècnica molt diferent.

assivorisa
assegurances vida

Volem que els teus projectes siguin reals

La teva assegurança de vida/estalvi et permetrà gestionar els teus estalvis en tot moment i gaudir-ne quan més ho necessitis.

Rendibilitat

En funció dels teus objectius

Primes suplementàries

Aportacions extraordinàries

Liquiditat

Sol·licita els teus estalvis

Flexibilitat total

Tu decideixes l'aportació

Fiscalitat

Avantatges fiscals

Transparència

Un equip proper

www.assivori.com

C/ Prat de la Creu, 96 – 2on 3a · Andorra la Vella · T. +376 801 680 · assivorisa@andorra.ad

FELIÇ DIA DE MERITXELL

VIA MODA
ANDORRA

L'INCENDI, EN 15 EXVOTS OBRA DE BONCOMPTE

Diu que va ser mossèn Ramon, gran amic seu –i de tots– qui li va demanar que evoqués en un dibuix els seus records de l'incendi que la matinada del 9 de setembre del 1972 va arrasar el santuari vell de Meritxell: “Vaig arribar tard, només li vaig poder entregar un esbós amb bolígraf, però em va quedar el cuquet a dintre”, explicava l'artista, Conxita Boncompte (Barcelona, 1956), també coneguda com a Ció Boncompte. Tant, que aquell cuquet s'ha convertit en els quinze exvots i la trentena de caps en miniatura –representen els fragments de talles religioses que apareixen als estrats arqueològics d'un santuari devastat– que sota el lema *Flames: transformació i regeneració de Meritxell*, es pot visitar fins al 31 de desembre al claustre de la basílica.

I consti que són exvots en sentit literal: pintures de format reduït i vocació popular amb què Boncompte recull el cop que va significar aquella catàstrofe per als andorrans del moment, representants per personatges simbòlics com mossèn Ramon de Canillo, els bombers, els consellers, el pastor, també per elements folklòrics –l'arlequí, l'ossa– i per divinitats paganes, des de deesses minoiques a venus paleolítiques. No hi falten ni les Pagues de Picasso. En totes les pintures es repeteixen dos elements: el santuari en flames i la Mare de Déu romànica que es va socarrimar a l'incendi: no en va quedar ni la soca, extrem que ha servit alguns –Sergi Mas, sense anar més lluny– per sospitar que tot va ser un muntatge per robar la talla. El que

canvia són els personatges que lluiten, tots, per apagar el foc. I fracassen, òbviament. Per això Boncompte els anomena “miracles fallits”: un exvot era la manera que els fidels agraiïen la intercessió miraculosa de la Mare de Déu o d'un sant davant d'una situació dramàtica. La matinada del 9 de setembre del 1972 no hi va haver miracle. O sí, perquè les flames són regeneradores i serveixen per tornar a començar el cicle de la vida. Tot plegat amb un llenguatge volgutament naïf, que pretén fer arribar als més joves la continuï-

L'exposició de pintures i escultures es pot visitar fins al 31 de desembre a la basílica

tat entre el món pagà i el món cristià, i la necessitat de conèixer les nostres arrels religioses, indissociables de les nostres arrels culturals i, per tant, de la nostra identitat.

Un darrer quadre representa la síntesi de tota la mostra, en la qual acompanyant els quadres l'artista també exposa divuit peces escultòriques de petit format en ceràmica, que representen bustos de divinitats antigues i actuals, així com documentació relacionada amb els exvots, el seu ús i la

FACUNDO SANTANA

Alguns dels quadres i escultures que es poden contemplar al claustre de l'esplanada de Meritxell.

seva història.

Conxita Boncompte és una historiadora de l'art i artista catalana. El seu vincle amb Andorra sorgeix de les diferents visites que va fer al Principat durant la seva infantesa i joventut,

durant les quals va establir un vincle d'amistat amb mossèn Ramon de Canillo. I és aquesta amistat la que ha portat l'autora a exposar en aquest espai una mostra centrada en el Santuari de Meritxell.

Telèfons 24 hores: 726 223 / 686 223

**Concessionària Forn Crematori
noucamifuneraria@andorra.ad**

**Av. del Pessebre, 2
AD700 Escaldes-Engordany**

FELIÇ DIA DE MERITXELL

VINE A CELEBRAR-HO AMB
NOSALTRES I GAUDEIX DEL MENÚ
ESPECIAL DE DIVENDRES A DIUMENGE

RESERVA LA TEVA TAULA

+376 697 573

@tocandorra

 AnyósPark
The Mountain & Wellness Resort

TOC
RESTAURANT
BY PACO MÉNDEZ

AINA

LA IMPORTÀNCIA DE LA TASCA EDUCATIVA DEL LLEURE

Prop de 800 infants i monitors han passat aquest estiu per AINA, una xifra que demostra la importància de l'educació en el lleure. Són molts infants i joves que hi passen cada estiu i que, d'una manera o altra, en surten canviats després de viure l'experiència. Per això des del curs que s'organitza a finals d'agost per formar nous monitors i directores en el lleure es reivindica el paper d'aquests. En l'educació hi influeixen diferents àmbits, a més de la família i l'escola, "la part del lleure té una tasca educativa molt important", deia la co-cordinadora del curs, Sílvia Fernández, que afegia que la responsabilitat d'aquest personal és molt alta "perquè estàs canviant vides".

Una de les activitats del curs de monitors a AINA.

En aquest sentit, Fernández va reivindicar la necessitat que el personal que està en contacte amb els infants en les activitats d'esbarjo ha de tenir una formació específica. "Es nota la diferència" entre el monitor titulat i aquell que ho fa amb tota la voluntat però sense formació, segons la co-cordinadora del curs celebrat a AINA aquest agost i que està reconegut per la Generalitat de Catalunya. En aquesta ocasió es van formar 24 monitors i set directores que van complementar la formació amb una experiència de convivència amb la qual van poder intercanviar opinions i vivències.

Del total de 800 infants i joves que han passat per AINA enguany, 155 ho van fer en el primer torn, del 2 al 14 de juliol; 167 en el segon, del 16 al 28 de juliol; i 158 en el tercer, del 30 de juliol a l'11 d'agost; a CAINA hi ha hagut 52 joves del 15 al 21 de juliol; i a Tamarros altres 52, entre el 29 de juliol i l'11 d'agost. A aquests cal sumar 130 infants del grup Sardanista Montserrat de Lleida i altres 38 de l'orfenat de Sant Josep de la Muntanya, a més del total de 48 persones en el curs de monitors i directores comptant també els formadors.

Can Fontcuberta
BAR RESTAURANT

Esmorzars de forquilla · Menú diari
Gran terrassa - Ambient familiar

Feliç dia de Meritxell

Plaça dels Arinsols - ENCAMP - (+376) 834 393

US DESITGEM
FELIÇ DIA DE

MERITXELL

(+376) 73 73 73
cisa.ad
comercial@cisa.ad

(+376) 80 82 83
windsorandmeyers.com
info@windsorandmeyers.com

CONSELL GENERAL A MERITXELL

FACUNDO SANTANA

ESTIMAR
EL PAÍS

Un taller apropa a AINA el Consell General i la feina que s'hi fa. Els menuts de la casa de colònies s'han convertit en consellers per un dia

Un dels valors que es transmet a les colònies d'AINA és l'estima als altres, a la natura i al país. I ara, amb el taller *Jo també soc conseller* amb el qual els infants s'aproximen a la feina que es fa al Consell General, d'elaboració de lleis, el seu debat i si escau aprovació, també l'estima per les institucions en general i la del parlament en particular. O això esperen els síndics, Carles Ensenyat i Sandra Codina, que a mitjans de juliol van ser testimonis de com pugen les futures generacions de consellers.

Aquell dia (el taller s'ha repetit a cada torn i hi han anat assistint diferents consellers generals), els petits d'entre 7 i 11 anys van "jugar" a ser consellers. Primer van treballar, per grups, les seves "proposicions de llei" al tomb del medi ambient, i després, a la sala del Consell General al Santuari de Meritxell les presentaven i votaven, i aquells que havien estat escollits síndics les declaraven aprovades, o no. Que es posin cartells perquè la gent llenci la brossa a les papereres, multar qui tiri les coses a terra i que Andorra sigui un parc natural van ser les proposicions que van aprovar els infants de fins a 9 anys, i els més grans van proposar lluitar contra el canvi climàtic apostant per reciclar i no contaminar, també reduint els plàstics d'un sol ús i amb multes per a qui no ho compleixi, que només hi hagi

Ensenyat i Codina visitant els ainistes a la sala que el Consell General té a Meritxell.

Els síndics celebren les proposicions, que les haurien "votat totes"

un cotxe per família i que es pugui fer servir només en dies alterns en funció si la matrícula és senar o parell i els diumenges ningú el pugui fer servir, i crear més serveis de neteja i replantar arbres per gaudir de més paisatge i neteja. Aquests també van proposar reduir els plàstics i que "amb una ampolla ja està bé, la pots rentar i reutilitzar", segons va defensar el conseller de torn, però no va ser acceptada per la majoria. I una última, fora de l'ordre del dia, es va colar després de saber que la seu del

Consell General a Meritxell "només" es fa servir un cop l'any i va ser aprovada també per Ensenyat i Codina: no construir llocs que no es facin servir, ja que suposen un malbaratament de recursos important. Lligat a l'ús d'aquesta sala, Codina va expressar la satisfacció de poder obrir-la per fer els tallers amb els joves ainistes, una iniciativa que té vocació de continuïtat de cara als pròxims anys i així també se li dona un ús més enllà de la recuperada sessió parlamentària del Dia de Meritxell.

Les proposicions eren "molt bones i les hauria votat totes", va assegurar Ensenyat als joves consellers per un dia, tot afirmant que tant a ell com a la subsíndica els havia fet "molt i molt feliços" veure que es preocupen pel medi ambient, ja que alguns "voldreu fer política" i la idea de fer que el país sigui millor "és un valor que cal conservar sempre", ja que està "a la base del futur

de tots nosaltres". En aquest sentit, el Max, un dels subsíndics infantils, va comentar que el taller havia estat "divertit" i que alguns companys "potser es dedicaran a això" i el taller "és una inspiració". Així mateix, la consellera Maria Martisella, que també va treure el cap per la sessió que se celebrava aquell dia a Meritxell, va encoratjar els joves a seguir les seves inquietuds. Per la seva banda, l'Ona, una de les síndiques infantils, va assenyalar que el millor del taller havia estat que "tots hem col·laborat per trobar una llei que ens ajudi a lluitar contra el canvi climàtic".

Mossèn Ramon no va faltar a la cita i va aprofitar per explicar com des del Consell General es va demanar que Meritxell fos la patrona d'Andorra i que "és coneixent el país que l'estimem" i que el parlament "és la mà del país", de la mateixa manera que a AINA ho són els monitors i a casa, els pares.

CAVA
BENITO

Establert 1956

Av. Carlemany, 82
Escaldes-Engordany
820 469

www.cavabenitowhisky.com

CAVA BENITO

SCOTCH WHISKY SELECCIÓ

Us desitja
feliç dia de Meritxell

**Tot el que necessites per la teva oficina,
papereria i per l'escola; Ofijet.**

**PROMOCIÓ
INFORMÀTICA**

Paquet ConceptD T1000.
Monitor A272Ewmix.
Teclat ratolí Logitech Silent MK295.

1.126,80 €

**Multifuncional Tinta Epson
WorkForce WF-29xxDWF**

EPSON®

+376 802 582
www.ofijet.com

**Bon dia de
Meritxell!**

LLEGENDA

L'APARICIÓ DE MERITXELL

JORDI CASAMAJOR

Aquesta història comença un dia de Reis de fa molts i molts anys. Uns quants centenars d'anys enrere. Els habitants del poblet que avui coneixem amb el nom de Meritxell es dirigien a Canillo per assistir a la missa de tan assenyalada diada. En passar pel lloc exacte on avui s'erigeix el santuari, van veure una governera que floria enmig de la neu. Estranyats de veure la planta tan ufanosa enmig del fred i en el temps que era, s'hi van acostar. Quina va ser la seva sorpresa en trobar al peu de l'arbust la bonica imatge de Nostra Senyora.

Van baixar corrent cap a Canillo cridant el miracle. En arribar van explicar-ho tot al rector. No era mossèn Ramon, encara faltaven molts anys perquè arribés a aquestes valls. Llavors, amb tot el poble, van tornar cap a Meritxell per recollir la imatge i portar-la fins a Canillo. Així ho van fer, i en arribar de nou a Canillo la van col·locar a l'altar major de l'església i van prometre construir-li una bella

església on aixoplugar-la.

L'endemà el bon sagristà canillenc, en obrir la porta de l'església, es va adonar que no estava com ho havien deixat la nit anterior. La verge havia desaparegut. "Sacrilegi, han robat la Verge!", va cridar el prevere. Tots els veïns de Canillo estaven esfereïts i es preguntaven com podia ser, qui voldria cometre tal delictes i per què?

Un viatger, que no coneixia la misteriosa aparició del dia anterior, va arribar a Canillo explicant que passant per Meritxell, venint d'Andorra la Vella, havia vist una imatge de la Verge al peu d'una governera florida enmig de la neu.

"Això deu ser que la Mare de Déu vol estar a Encamp", és la conclusió a la qual van arribar els presents que van escoltar la narració del viatger. I així ho van explicar als vilatans d'Encamp, que agraïts per la preferència mostrada per la Verge, van anar en processó a buscar-la, tot prometen bastir en el seu honor una bella esglé-

sia, tal com ja havien fet els canillencs el dia anterior.

Van deixar la verge també dins l'església, però l'endemà havia tornat a desaparèixer. Van pujar a Meritxell i van trobar la verge al peu de la governera florida i tot al voltant net de neu, malgrat la intensa nevada de la nit anterior. Els qui ho van veure cridaven el miracle.

Reunits els veïns d'Encamp i els de Canillo van decidir que era allà, a Meritxell, on la verge volia estar. I allí van construir-li una capella que avui ja és santuari i fins i tot el papa de Roma l'hi ha atorgat el títol de basílica menor.

La governera va continuar florida

aquell hivern, i cada any torna a florir, com floreix cada any la devoció dels andorrans que, agraïts dels favors que els ha dispensat la Verge de Meritxell, l'han nomenada Patrona de les Valls.

Combinant el gas amb
les energies renovables

Feliç dia de Meritxell

engAS

COMPANYIA INTERNACIONAL DE BRILLANTS

*Únic despatx d'Andorra especialitzat exclusivament
en venda de diamants i or d'inversió*

FELIÇ DIA DE MERITXELL

MANEL CASTILLO.

Gemmòleg especialista en diamants. **Membre HRD** (consell sup del diamant) Amberes.
Tel.: 00 376 + 339 382

Col·legiat núm. 3136 Jorg
Av. Doctor Mitjavila, 17 baixos. Andorra la Vella

ALTRES MAREDEDEUS TROBADES

TROBADA D'URGELLS

TROBADA D'URGELLS

El 8 de setembre no és exclusiu de Meritxell i d'Andorra. Hi ha molts altres llocs que celebren la troballa d'una marededeu. Si hi pensem, un dels primers noms que ens ve al cap és el de Núria o el de Neus, juntament amb el de Meritxell, és clar. Però també hi ha Montornès, per exemple, o un de molt més proper: Urgell. Sí, la Mare de Déu d'Urgell, titular de la catedral de la Seu d'Urgell i coneguda també com a Mare de Déu d'Andorra, és també una marededeu trobada. Per celebrar la diada, un grup d'Urgells i familiars de la Seu d'Urgell van impulsar l'any 2019 una trobada d'Urgells, que des d'aleshores se celebra cada any el 8 de setembre. Fins i tot el 2020, l'any de la pandèmia, se les van enginyar per fer una trobada virtual. I enguany hi tornaran.

Van pensar que seria "una cosa maca i molt singular de les nostres terres" poder reunir anualment les Urgells d'arreu del món en una trobada de caràcter familiar i lúdic, i de passada esbrinar quantes persones arreu del món porten aquest nom, perquè tenien la sensació que eren bastantes més del que inicialment es podria pensar. Aquell primer any van saber que n'hi havia una seixantena llarga escampades arreu, encara amb una major presència a la Seu d'Urgell i voltants. Avui en dia ja n'hi ha una setantena; la més gran a tenir aquest nom els seixanta anys i la més petita tot just té l'any complert, i fins tot s'han trobat dos nois que es diuen Urgell.

La iniciativa és totalment popular, encara que compta amb el suport puntual de diferents institucions, com l'Ajuntament de la Seu d'Urgell, el Bisbat i el Consell Comarcal de l'Alt

A dalt, fotografia de família de la primera trobada d'Urgells, el 2019, en la qual fins i tot hi va participar la geganta de la Seu. A sota, l'ofrena floral per part de dues de les Urgells més joves.

Urgell, de caràcter logístic per a l'organització de la trobada. Els anys en què el 8 de setembre ha caigut entre setmana, la trobada ha estat més austera, fent tot just una ofrena floral a

la Mare de Déu, i els anys que, com enguany, ha caigut en cap de setmana la festa ha estat més lluïda, amb com a mínim un aperitiu de celebració, a més de l'ofrena.

Mare de Déu d'Andorra

Explica la llegenda que la marededeu d'Urgell va ser amagada a les valls d'Andorra durant els temps de la invasió sarraina. Un cop la situació es va considerar més segura, la imatge va tornar a la Seu. És per això que aquesta marededeu també es coneix com a Mare de Déu d'Andorra.

Es tracta d'una talla policromada de gran qualitat tècnica datada del segle XIII. La seva devoció s'ha mantingut al llarg dels temps, i ha viscut diversos trasllats, més enllà dels que explica la seva llegenda: en època gòtica presidia el retaule de plata de la catedral, cap al 1631 es va traslladar a l'altar major, a mitjans segle XVII es va col·locar al retaule barroc i cap al 1930 va tornar a presidir el presbiteri, on es manté en l'actualitat, segons expliquen des del museu diocesà. A més de trasllats, la marededeu d'Urgell també ha sobreviscut a alguns períodes de conflicte i ha estat "decapitada" dues vegades: el 1793 durant el saqueig francès i el 1936 durant la guerra civil espanyola. Per tot plegat també ha passat per múltiples processos de restauració al llarg dels segles.

El Pollastre Volador
Servei a domicili Tel.: 835 999

Av. Sant Antoni, 51 · AD400 La Massana

HORARI:

De dimarts a diumenge:
Matí de 10.30 a 16.00
Tarda de 18.30 a 23.00

SERVEI A DOMICILI:

De dimarts a diumenge
(CityXerpa)
de 20.30 a 22.30

Caps de setmana:

Migdia de 13.00 a 15.00
Nits de 20.30 a 22.30

gala
PERFUMERIES

US DESITJA UNA BONA DIADA DE MERITXELL

8 DE SETEMBRE

08
09
24

FELIÇ
DIA DE
MERITXELL

COMÚ DE CANILLO

COMÚ D'ENCAMP

COMÚ D'ORDINO

COMÚ DE LA MASSANA

COMÚ
D'ANDORRA LA VELLA

COMÚ
SANT JULIÀ DE LÒRIA

COMÚ
D'ESCALDES-ENGORDANY